

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова
Юридичний факультет
ГО «Союз юристів України»

**АКТУАЛЬНІ
ПИТАННЯ РЕФОРМУВАННЯ
ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ**

Збірник матеріалів
XXI Міжнародної науково-практичної конференції
м. Луцьк, 13-14 вересня 2024 р.

Луцьк
Вежа-Друк
2024

**Рекомендовано вченою радою Волинського національного університету
імені Лесі Українки
(протокол № 13 від 26.09.2024 р.)**

Редакційна колегія:

Цьось А. В. – доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, ректор Волинського національного університету імені Лесі Українки – голова редакційної колегії; *Слісєєва Л. В.* – доктор економічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародної співпраці – заступник голови редакційної колегії; *Демчук А. М.* – кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету – заступник голови редакційної колегії; *Яцишин М. М.* – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та історії держави і права; *Духневич А. В.* – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін; *Карпінська Н. В.* – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального правосуддя та правоохоронної діяльності; *Книш С. В.* – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права; *Кравчук В. М.* – доктор юридичних наук, професор, заступник декана юридичного факультету; *Ленгер Я. І.* – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права; *Джурак Л. М.* – відповідальний секретар редакційної колегії.

Рецензенти: *Курман Т. В.*

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Погребняк В. Я.

доктор юридичних наук,
суддя Касаційного господарського суду у складі
Верховного Суду.

А 43

Актуальні питання реформування правової системи: зб. матеріалів XXI Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 13-14 вересня 2024 р. / Уклад. Джурак Л. М. – Луцьк : Вежа-Друк, 2024. – 162 с.

ISBN 978-966-940-604-0

У збірнику розглядаються питання реформування правової системи, які обговорювалися на Міжнародній науково-практичній конференції, що проходила 13-14 вересня 2024 р. Репрезентовано новітні погляди та підходи науковців та практиків на державу і право в умовах їх становлення, сучасного стану та перспектив розвитку. Досліджено актуальні філософсько-правові та теоретико-прикладні проблеми державотворення, правотворення, праворозуміння та правореалізації як в цілому, так і різного галузевого спрямування, з метою їх оптимізації та створення наукових засад для подальшого якісного перетворення.

Для науковців, здобувачів освіти та всіх, хто цікавиться проблемами правової системи.

УДК34(082)(477)

ISBN 978-966-940-604-0

© Джурак Л. М. (укладання), 2024
© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2024

ВІДНОВЛЮВАЛЬНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ У ЕНЕРГЕТИЧНІЙ ПОЛІТИЦІ ПОЛЬЩІ: ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Фідря Ю. О.

На прикладі Польщі розглянуто ключові тенденції розвитку енергетичної політики в контексті глобальних викликів. Основна увага приділяється адаптації енергетичних стратегій до вимог сучасного світу. Окреслено перспективи розвитку відновлювальних джерел енергії у Польщі та підкреслено важливість подальшого вдосконалення енергетичної політики для забезпечення сталого розвитку та енергетичної незалежності.

Ключові слова: енергетична політика, відновлювальні джерела енергії, альтернативна енергетика, енергетична система.

Однією з ключових тенденцій сучасного глобального розвитку є адаптація енергетичної політики до актуальних викликів світового масштабу. Усі розвинені країни світу активно вдосконалюють свої національні енергетичні стратегії з метою задоволення енергетичних потреб. Центральними елементами більшості таких стратегій є раціональне використання енергоресурсів, розвиток альтернативних джерел енергії та підвищення рівня енергоефективності. Визначення саме таких пріоритетів енергетичної політики зумовлене різними чинниками, основними серед яких є енергетична та паливна кризи, війни, глобальні зміни клімату, забруднення навколишнього середовища. На сьогодні особливого значення кожна держава надає запровадженню та широкому використанню відновлюваної енергетики, модернізуючи регуляторно-законодавчу базу та відповідну інфраструктуру.

В Україні воєнний стан вніс свої корективи в регулювання суспільних відносин в зазначеній сфері, проте не зруйнував бажання зробити українську енергетику менш залежною від викопних видів палива і більш сталою. Навіть сьогодні в умовах війни зелена генерація продовжує розвиток, але трохи уповільнивши свої темпи [1, с. 10]. Крім того обраний євроінтеграційний вектор розвитку нашої держави та надання їй офіційного статусу кандидата в члени ЄС змушує розвивати різні види альтернативної енергетики, а також радикально оновлювати законодавство та змінювати традиційні підходи до його розробки. У цьому контексті є корисним досвід Польщі як країни-сусіда та водночас країни-члена ЄС. Як зазначається в літературі, Польща має унікальний досвід вдосконалення енергетичної політики, в основі якого синергія глобальних викликів, спільна енергетична політика ЄС, а також врахування національних особливостей розвитку [2].

Основи сучасної енергетичної політики Польщі почали закладатися в 90-х роках ХХ століття. Однак після вступу Польщі до Європейського Союзу енергетична політика держави зазнала змін, які були зумовлені вимогами ЄС. Базовим нормативно-правовим актом, який регулює енергетичну політику Польщі, є Закон про енергетику від 10.05.1997 р. [3], який визначає засади формування енергетичної політики держави, принципи та умови постачання і використання паливно-енергетичних ресурсів, у тому числі теплової енергії, діяльності суб'єктів господарювання у сфері енергетики, а також визначає органи, до компетенції яких належать питання управління в паливно-енергетичному комплексі.

20 лютого 2015 року був прийнятий Закон Республіки Польща «Про відновлювані джерела енергії» [4], який встановлює умови та порядок здійснення діяльності з виробництва електричної енергії з відновлюваних джерел енергії, механізми та інструменти підтримки такого виробництва, а також принципи міжнародного співробітництва у сфері відновлюваних джерел енергії та спільних інвестиційних проєктів.

На сьогодні напрямки розвитку польського енергетичного сектору визначає Енергетична політика Польщі до 2040 року [5], яка ґрунтується на трьох ключових стовпах (опорах) – справедлива трансформація, система нульових викидів енергії, висока якість повітря. Саме в рамках побудови системи нульових викидів енергії, серед іншого, передбачається розвиток альтернативної енергетики як найбільш перспективного напрямку енергетики в сучасних умовах.

Відповідно до вказаних вище стовпів енергетичної політики сформовано вісім спеціальних цілей та відповідні стратегічні проєкти. Ціль 6 передбачає розвиток відновлюваних джерел енергії. У рамках указаної цілі ключовими елементами є: (1) зростання потужності альтернативної енергетики (вітрової), яке у 2030 р. має складати 5,9 ГВт., а у 2040 р. – 11 ГВт.; (2) зростання потужності альтернативної енергетики (сонячної), яка у 2030 р. має складати 5-7 ГВт., а у 2040 р. – 10-16 ГВт.; (3) збільшення частки відновлюваних джерел енергії: у всіх секторах та технологіях – у 2030 році

частка відновлюваної енергії у валовому кінцевому споживанні енергії становитиме щонайменше 23%: не менше 32% в енергетиці (переважно вітрова та сонячна), 28% у опаленні, 14% у транспорті (за рахунок електромобільності); (4) спрямованість інвестиційних програм на розвиток відновлюваних джерел енергії.

Зважаючи на серйозність викликів, які постають як перед Польщею та ЄС, так і перед світовою спільнотою, Міністерство економіки Польщі уже оприлюднило для широкого обговорення проєкт Енергетичної політики Польщі до 2050 року [6]. Як зазначається у документі, головною метою енергетичної політики є створення умов для безперервного та сталого розвитку енергетичного сектору Польщі, що сприяє розвитку національної економіки, забезпеченню енергетичної безпеки держави та задоволенню енергетичних потреб суб'єктів господарювання і населення.

Для досягнення головної мети було визначено три рівнозначні операційні цілі: (1) забезпечення національної енергетичної безпеки, (2) підвищення конкурентоспроможності та енергоефективності національної економіки в рамках внутрішнього енергетичного ринку ЄС та (3) зменшення впливу енергетики на навколишнє середовище. Реалізація третьої операційної цілі включатиме заходи, що призведуть до скорочення викидів парникових газів, зменшення забруднювачів повітря, води та ґрунту, а також збільшення використання відновлюваних джерел енергії.

Відновлювані джерела енергії, як зазначено у аналізованому документі, стануть важливим елементом польської електроенергетичної системи. Збільшення частки відновлювальних джерел енергії у кінцевому енергоспоживанні залежатиме, зокрема, від прогресу у досягненні економічної зрілості окремих технологій та використання внутрішнього потенціалу. Необхідно спрямувати підтримку насамперед на ті технології, які в польських умовах характеризуються найбільшою стабільністю, мають найбільший потенціал і найнижчу собівартість виробленої електроенергії.

Беручи до уваги очікуване зростання економічної ефективності відновлюваних джерел, очікується, що після 2035 року відновлювані джерела енергії зможуть конкурувати з традиційною енергетикою без потреби в підтримці. До того часу польський сектор відновлювальних джерел енергії повинен розробити технологічну спеціалізацію на основі визначеного національного потенціалу окремих джерел (вітер, біомаса, біогаз, геотермальна енергія, сонячна енергія), що дозволить максимізувати вигоди від розвитку технологій в масштабах національної економіки. У довгостроковій перспективі підтримка технологій відновлювальних джерел енергії повинна бути спрямована на підтримку тих технологій, які можуть стати спеціалізацією Польщі у цій галузі.

У підсумку можна зазначити, що Польща проводить енергетичну політику відповідно до стратегії Європейського Союзу, яка базується на постійному збільшенні частки енергії, виробленої з відновлюваних джерел. Влада Польщі враховує як сучасні світові тенденції розвитку, так і національні інтереси країни, орієнтуючись на задоволення основних енергетичних потреб країни, національний ринок праці та зміни в економіці.

Література

1. Правове забезпечення альтернативної енергетики в Україні: навч. посіб./ за заг. ред. д.ю.н., проф. Т.Є. Харитонової, д.ю.н., проф. Х. А. Григор'євої, к.ю.н., доц. Є. О. Платонові. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 364 с.
2. Паламарчук Д., Паламарчук Н. Енергетична політика Польщі до 2040 р.: основи, цілі та ключові елементи. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 28. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/506/484>
3. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970540348/U/D19970348Lj.pdf>
4. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii. URL: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20150000478>
5. Polityka energetyczna Polski do 2040 roku. URL: <https://www.gov.pl/web/morska-energetyka-wiatrowa/polityka-energetyczna-polski-do-2040-roku-pep2040>
6. Polityka energetyczna Polski do 2050 roku (project). URL: https://www.gov.pl/documents/33372/436746/DE_projekt_PEP2050_2015-08-03.doc/57c5150f-f50e-e8a7-6b27-49c330ab9d4d

Fidria Yu. Renewable energy sources in the energy policy of Poland: experience of legal regulation. *The key trends in the development of energy policy in the context of global challenges are considered on the example of Poland. The main attention is paid to the adaptation of energy strategies to the requirements of the modern world. The prospects for the development of renewable energy sources in Poland are outlined and the importance of further improvement of energy policy to ensure sustainable development and energy independence is emphasized.*

Keywords: *energy policy, renewable energy sources, alternative energy, energy system.*